

Изази суботом.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ на годину 4 ф.,
на по године 2 ф., на четврт
године 1 ф.

За АУСТРО-УГАРСКУ, БОСНУ
и ХЕРЦЕГОВИНУ на годину 6
ф. на по године 3 ф. на четврт
године 1 ф. 50 новч.

За све остале земље годишње
20 фран. у алату, на по године
10 фран., на четврт год. 5 фран.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

Л И С Т З А П О Л И Т И К У И К Љ И Ж Е В Н О С Т .

Претплата плаћа се у плаћеним
листима непосредно администра-
цији „Глас Црногораца“ на Цетиње,
или отпраћивши новина на
коју драго пошту; а коме је на-
ручије, може се претплатити
преко г. *Иера Рамановића*, књи-
жар, агента у Котору. Доплате се
плаћу уредништву. Рукописи се
не враћају.

За огласе плаћа се, по простору
који заузму на петита 7 новчића
од реда за први пут, а за сваки
даљи пут по 5 новчића. За огласе
веће и на дуже вријеме попу-
шта се.

ГРАХОВАЦ.

Кроз скоро пуна два вијека, од како владају Црном Гором Господари из Куће Петровић-Његоша, Црна Гора је постизавала на бојном пољу легендарних побједа над непријатељем, што је и уздржало њезину фактичну независност; али у концерту јевропских држава те њезине побједе, та њезина фактична независност, нијесу налазиле одзива. Међународно право за Црну Гору било је мртво слово. Силни и велики нијесу могли да схвате ту фактичну вјековну независност мале Црне Горе, нити мисао, коју је она носила.

Под владом бесмртнога Књаза Данила Црна Гора побјеђује 1858 лицем на Спасов-дан велику турску војску. У то доба се била почела у Јевропи врти застава начела народности под заштитом Наполеона III и силне Француске. И Књаз Данило је тада извојевао Црној Гори на дипломатском пољу заштиту права међународнога!

Послије Граховца у Цариграду се састала конференција велесила, која је изаслала међународну комисију, да удари границе Црној Гори, чим је формално уведена у концерт јевропских држава, и ако изрично није још била проглашена њезина независност.

Хвала томе успјеху великог прегалаштва великог Књаза Данила, Црна Гора је била изведена на пут, на ком је извојевала под владом срећновладајућег нашега Господара равну Зету, славну дједину Немањина, добар дио Захумља са Немањинским Оногештем, добар дио Рашке до надомак Славне Пећи и добар дио приморја Немањинскога, те је са државном српском мисли, коју је прије четири стотине година Иван-бег склопио под Орлов Крш, и коју су Црногорци циновским напорима и јуначком муком сачували, ступила у нов живот.

То је значај велике наше побједе на Граховцу; то је значај Спасов-дана за Црну Гору.

Велики Војвода Мирко, који је на Граховцу уништио дванајест хиљада турске регуларне војске, што је разбудило нов живот и нове наде у потлаченијема српским крајевима, и Велики Књаз Данило, који је на дипломатском пољу извојевао Црној Гори заштиту права међународнога, унели су бесмртна своја имена златнијем словима у историји Црне Горе, у историји препорађања српскога.

А слава граховачких јунака раст ће све виша, и у њиховијем ће потомцима будити вјековима наредну самосвијест и самопоуздање.

Слава им!

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД.

ЦЕТИЊЕ, 12 маја.

Буданешта је побједила Беч — Банџи је коначно побједио Калинокија. Тесар је примио оставку грофа Калинокија, и његово мјесто већ је заузео гроф Голуховски. У очи рјешења ове кризе, о којој смо у посљедњем броју говорили, петроградско „Н. Време“ пише: „Свакоме је већ јасно да већину угарског парламента записи јеврејско питање, које је г. Векерле, а за њим барон Банџи маскирао „слобо-доумијем“, које они уводе тобож политичко-религиозном реформом. У самој ствари ова реформа иде у прилог само Мађарима Мојсијева закона. Она вријеђа религиозно осјећање свијех католика Аустро-Угарске и самога Тесара, доводи у сукоб Ватикан са Бечом, и противу Беча располаже све католике Аустро-Угарске. Кад би пало министарство Банџијево и кад би се садашњи угарски парламенат распустио, ма што се случило у Угарској, по свој Јевропи не би се ни један глас подигао против Императора Франца Јосифа а у корист мађарских либерала. Ипак нема изгледа, да ће министарство Банџијево напути. Франц Јосиф на заходу својих година и послије безбројних искушења, што је преживио у свом дугом царевању, показује све мање и мање наклоности к одважнијем одлукама. Он ће по свој прилици употребити све напоре, да ствар стисне, и може бити да ће то постићи опасношћу, да то ријешење даде још више смјелости политичким једномисленицима г. Векерла и бар. Банџија.“

Грофа Калинокија одавна не терне Мађари, кога су сматрали за свог непријатеља. Од кад су пак у угарском сабору изнесене на дневни ред црквено-политичке реформе, неповјерење је противу министра спољних посала све више у Буданешти расло. Гроф Калиноки у овом питању био је заузео становиште министра цијеле монархије, те је сматрао да не може чинити кораке у Риму у корист угарске владе, без обзира на другу половину монархије. Осим тога, он је сасвијем умјесно сматрао да црквено-политичке реформе у Угарској нијесу чисто унутрашња ствар саме Угарске. А то нијесу могли да трпе у Буданешти, и за то је Тесар морао пону-тити, ма да је грофу Калинокију који дан прије изразио јавно своје највише повјерење.

Гроф Калиноки управљајући спољашњом политиком Аустро-угарске за чатријест година, стекао је великих заслуга за Аустро-угарску и за њезину владајућу кућу. Он се одликовао вазда великом мудрошћу, опрезношћу и мирољубивошћу. Што је поред тројног савеза Аустро-угарска скопчала доста пријатељске односе са Русијом, то је његова заслуга.

На његово мјесто дошао је Полак гроф Голуховски, бивши посланик у Букарешту, који је био из румуњске престонице овозван услед вике мађарске штампе на њега, што није био кадар да стане на пут Румуњима у Крајевини, да раде за своју потиштену браћу у Угарској. По томе би се могло судити, да овај избор Владаоцев неће бити по ђуди Мађара. А што се тиче вањске политике, ова промјена не може имати никаквих посљедица, док постоји

тројни савез. Само је питање хоће ли Полак Голуховски моћи уздржати оне добре односе са Русијом, које му је гроф Калиноки у наслједство оставио.

ДОПИСИ.

Мркојевићи, 30 априла. — (Отворено писмо уреднику „Гласа Црногорца“) — У овоме нашем пространом и снажном племену често се може чути уеклик: „живио Господар!“ Кад се говори о да-нашњој личној слободи, сигурности и безбједности; кад се говори о строгом прав-ственном и људском обохођењу на праму женскиња, које су слободне свуда и у свако вријеме за послом ноћи; кад се говори о коначном истребљењу крађа и отмица, у пркос којих земљорадник оставља пољу своје алате на њивама, а волове и коње у забранима, да почивају и пасу; кад се говори о укинућу мита и о право-сују, које се особито огледа у крунијим процесима, који допру и до Господара, — при сваком том разговору могли би чути: „Вог нам чувао и дуго поживио Господара, Његову Зету и сву Његову Кућу; Бог Му дао све за чим Га молио „ја реби.“

Овакви поздравни понављали су да-нас пред аном на Иванов Студенац¹⁾ и сировањани су осјећајима срца и душе, што се могло прочитати на лицу поздрављајућих, више но икада. Првоименовани војнички чиновници — официјери и бар-јактари примили су данас прве принада-јуће им плате, које су им с Цетиња допи-јели командир и подкомандир — вративши се с Ђурђевске свечаности и данас им раздали. Као изненађени овом првом нов-чаном понашћу, они су момци постали необично весели. Одмах су наредили хан-дији, да им спреми за ручак јагње, те су у брацкој и друженској заједници при нај-бољем ухуљењу ручали, што код њих, особито у крчми троштити, није никад обичај. Ма да вина и ракије, ка Мухаме-данци нијесу обили, — премда су њихови очеви а и њеки из њих до скоро нили с насладом, — њихово весеље и благовјерно сјећање на Господара било је вруће и дирљиво. Разговор се непрестано вргао: како треба Господара слушати и угађати Му. Нама је од Господара предобро, што никако не заслужујемо, — рече отац једног официера. — Ми смо туни људи, па не ум-јемо цијенити Његова добра на праму нас. А да ми умјемо и чим угађати Господару, Он би нас још чење пазно; дао би начи-нити и колекти пут од Бара до Улицња кроз наша села као што је по другим труднијим мјестима дао, па да не гинемо и ми и наши коњи по овоме грдном путу свакога дана. Но, напни су главари!.. Гог на помоћ. Лијено знамо, да у 600 домова Мркојевићких никад нико није примао ни гроша плате у доба Царско. Валан јест мој отац — раметиле — а по њему ја и још 3—4 Мркојевића, што смо нагледали и скупљали десетак и још неке миријеске доходе, примали смо по 30—40 багана фурумтина; али не од Цара него од сирот-није.“

Из овога разговора и ухуљења, као и из многога другог, јасно се види, да је ова општина живједа забачена у потпуном заборау, што се тиче ма и најмање др-жавне брига о њој. Находећи се међу Баром и Улицњем, посједајући ваљани и огромни простор, она није се користила ни овим државним пазором, којим су се вароши користиле. Па и пошто су прије-нили из православља у мухамеданство, њихов положај није се ни у колико попра-вио. На њихово васпитање и добростање није нико пазно, осим оца и скупљача царипарине, која Цару никад донирали није. Његови, кајмакани — „забити“ похађали су ову општину и сјетили се је, кад гођ је требало погостити масно, оглобљити, избити или покунити људе на кулечење. Друге и интересне приче у томе погледу разное се особито о Селим-бегу.

Сасвим је бољи био положај станов-

¹⁾ Тако се, по живом предању, звао извор и мјесто, које се данас зове Печурине. Иван-бег је дао оградити чесму Студенцу од тесаног камена, и та је грађа и назив до недавно постојала. Данас је та чесма президана, не зна се услед чега, и на грађи је турски натпис, а Студенац и мјесто носе назив: Печурине. — Жељети је, да се онет ондје оживи спомен тога зецкога Великана.

ништву Бара и Улицња с ограниченом њиховом околином. Оно се користило ње-ким привилегијама што се тиче слободе, кулечења, разних дажбина и правосуђа. Будући близу бегу или кајмекану, они су се изолтрили, како ће их добити у своју корист; а друштвени варошки живот чинио их је у неколико вјештијама и практич-нијама за живот, до чим су ови сељани оставали обојебљени у непоремењеној на-пвности. То су ови варошанима скупо плаћали, пудећи им на продају своје про-изводе и купујући од њих трговачко. Тра-гове оваких односа међу овим сељанима и варошанима можете и данас виђети; и данас ове можете спазити, како признају своје умно бесиле и зависност пред онима. Рођен у таквим приликама, народ ови и данас вам изгледа побркан у назорима на живот; чини вам се да је код њега пси-хични — душевни склад друштини него код другог народа. У његовом држању и понашању видите саме контрасте: час вам се јавља с чисто српским односно славен-ским типичним особинама, час онет с дивљом куди, која неће да чује ни за што разложито, напредно и узвишено. Да ли су њихова једновјерна браћа по Херцеговини и Босни таква?

Но да би се овај лијепо физички обдарени народ извео из умнога „хаоса“, у којем је, треба му особита човјеко-љубива њега и васпитање. А то може само учинити наш витешки и милостиви Господар-Ослободитељ, којег је човјеко-љубље неизмјерно. И Он ће то и учинити, надамо се, ако Му призовани буду срећали потребну пажњу на ови добродушни народ. А то је и маја жеља, која ме понудила да Вам ово пишем.

„Становник мркојевићи.“

Скадар, 30 априла. — Весело срце ником зла не жели, јер је напојено раз драганом и неком чистом надприродном милином, која га, пенујеће љубављу и више свију пој подобних свера уздиже.

Човјек који пјева, не радује се туђој несрећи, нити би ју овако слатко и кад би хтно могао нејевати. Он пјева само кад је ухуљен нечим, што је за његово срце па и за друге пријатно — узвишено. Према томе пјесма облаторођана дуњу; она ју напала слатким божанственим пињем, које је у стању понинити све оно, што је отровно и туђој несрећи наклоњено.

Весело срце и Бога хвали, а и весело на то и не помиња. Србин пак, био весело он, пјева, био тужан онет пјева. Он пјева кад је слободан, пјева кад је на муци, пјева кад љуби а пјева кад мрзи (оне који га мрзе — своје непријатеље).

Да ли можемо паћи народ, који би овако као српски могао пјевати? Не! јер толики вјекови, толики прии дани, Србину су готово сва у пјесми протекли. Он је пјевао кад је славан био; али он је сјенао и своју пропасти, тугу је своју пјесмом искаао, своје муке пјесмом олакшавао, а и сада се Србин пјесмом на бољу будућ-ност пада.

Пјевати овако, живот се само слади и извлачи из чељети сјете и очајања, из врела неспокојства и свега оног што срце мрзи. Према томе кад Србин пјева, душу своју блажи, а том пјесмом смакне отров, који му душу на зло дражи.

Све што о Србину и пјесми до сад рекох, повојет није никаква, о томе сваки зна, но сам ја овим уводом хтло казати, да кад Србин ма гдје био, он пјева, то ни ондје није друшчи.

Овдје у Скадру, и ако је најмање нашег елемента, а да не речемо да га је негда много више било, па и ако га је разна негода у велико сатрла, предивни га у туђина, чиме га је створила jakim непријатељем своје крви и праједовско вјере, а поред тога сво је довољан број година како га раздор и неслога цијена; опет Србин остаје он иети, јер и у овакој несрећи опет воли пјевати.

Дакле међу овданим Србима, најсе се младеж, која прожмана жељом за напредак, састави друшину за пјевање, а знамо да ће овим послужити на корист народа, школе и цркве.

Поред тога, ова ће пјевачка дружина, надам се својим радом послужити за за-јединицу овданим поцијенаног народа, који му задатак треба да као највећа светиња на срцу лежи, јер без слоге нема среће.

Ова ће младеж требати да својом нјесмом сакупља све што је отуђено од напредовања; да из срца других искорјепује лакометство, славољубље, ненавист, јарост и гордост, на кад тако све почне радити, биће му нјесма милозвучнија и пријатнија, а као таква прилачиће срца сурова и окорела у ништавиљу, гдје ће се облагорођавати.

Сада ми стоји на реду, написати, како је и којим путем та лијена мисао овданије младежи остварена и којим редом тече:

Познати умјетник на инструменте, учитељ католичке музике (банде), хороваца француског пјевачког друштва и пјевачке друштве католичке саборне цркве, овдје, поштовани г. Паоло Курти, познавајући наклоност овданије српске младежи к пјевању, на једном приликом видјевши ноте православног цркви, појања код овданијег пароха, г. попа Јована Штирковића, изјавио је жељу за учити овданију српску младеж пјевању и саставити друштво која ће гајити не само црквену по и народну нјесму.

Готово младеж, по казивању поменутог пароха српског, једног дана сакупила се је у школи, гдје је с радошћу дочекала познатог учитеља свог.

Неза г.г. читаоци не замислите у овом учитељу г. Паоло Курти католика фанатика и непријатеља српског, но човјека из наших села („Курти“) а пријатеља идеје XIX вијека, ма и ако по вјери католика.

Поменим да младеж саставити друштву отпочела је своје радове половином новембра пр. год., а неуморним радом и заузимањем свога хороваца, постигоне, да могу у цркви пјевати, који је успјех врло сјајно пенао.

О Божићним празницима, скупљао се многобројни народ у цркви, тек да се на слуша милозвучног пјевања, које до онда није чујао. Ја пак, који сам у мјесту даље мог школовања, био члан једног таквог друштва, а слушао многа, морао сам се дивити овданијем; јер за непуна два мјесеца, јуначки издржале прво искушење, и пјевале за чудо дивно, чиме сам био принуђен, да г. канциснику ердацио захвалим на успјеху, јер је запета урадио онолико, у колико се надали нјесмо.

Ово је друштво пјевало осим на Лазареву суботу, и о усекним празницима и то све уз судјеловање свога хороваца, о коме неби згорела било још коју проговорити, а надам се да ће г.г. читаоци и е тим бити задовољни.

Г. Паоло Курти, нашег пјевачког друштва хороваца, рођен у селу Курти, екадрског округа, већ је 6 година од како бесплатно као хороваца пјевач. друштва католичке саборне („велике“) цркве служи, а као музикант 5 година; на кад се је примио за учитеља нашег друштва и долазити у православну нашу цркву, почели су га, не само мрзити по и разне препреке стављати му на пут. Једино се Францисканци племенитијима показују, који му као плату за учење њихових ђака и чланова ноталном пјевању, бар нешто дају.

Даж Боже, да ово прво наше пјевачко друштво ерскио изврши свој велики па и ако мучни задатак, и сваком овданијем Србину нека је велика хвала на потпори, коју повчаном помоћу чини овом друштву, чија ће се имена по рјешању истог друштва, после неког времена штатирати.

Н.

Подгорица, 9 маја. — (Здружење читаоничког друштва са пјевачким друштвом „Бранко.“) Ђе

ИСТАК „ГЛАСА ПРИГОРЦА.“

АЛЕКСАНДАР III-ћи ЦАР МИРА

и

Његов утицај на словенску мисао и човјечанство.*)

Поштована господо-госпође! Понуђен од управе народне наше читаонице — примно сам се узвишене дужности: да у понашој ејединици нашој подигнем слаби глас о великом Цару Александру III-ћем и утицају његовом на словенску мисао и човјечанство.

Руси, као најмоћније словенско племе постали су сталним центром словенским тек од доба Петра великог, који се крајем 17-тог вијека појави — као ованлоћена мисао у народњем генију — као најсјајнија звијезда на политичком небу словенскоме.

Од Петра великог па напријед — видимо да се зачећена његова мисао корак по корак све у ширем обиму окреће. Али велика миса на путу к својему циљу — обично сусриће јаке противности — силне непријатеље — које по својем предоређењу све савлађује.

Петар велики као препородитељ Русије — пробудио је усавани народни дух.

*) Поводом навршетка по године од смрти Великога Цара, доносимо ову бесједу, што је држао на 27 јануара, као на дан ослобођења Зете на забави у просторијама подгоричке читаонице.

је слога ту је и Божи благо-слов“ вели народна пословица. — Како друштво наше читаонице напредује и све се већма шири у слози друштвеној, тако и наше пјевачко друштво „Бранко“ својим прегнућем и неуморним трудом напријед корача, видећи њихово искрено заузимање. Друштво читаонице на главној својој сједници у читаоници позвало је и пјевачко друштво, ће су се састали и међу собом закључили, да у свакој прилици заједно проводе друштвене забаве. Друштва једно и друго са радошћу примила су ова условија ће су устали и друг другу руку пружили грлећи се и једногласно орило се „живјела оба друштва,“ а њима могао се читати по цртама лица искреност и братску љубав, које се завршило са неописаном радошћу. Те тако данас можемо се овоме здружењу радовати — и надамо се да те с помоћу Божијом ова два друштва заједно у слогу проводити своје вријеме.

Друштво наше читаонице од како постоји редовно направило се 15 година, да се непрестано труди и својим прегнућем одржало је ови прегнућетни завод, и да је у течају тога времена лијепијех усомена овоме народу учинило, са забавима, преставама и другим весељима, само да одрже ову установу коју су и одржали и на лијепом врхунцу уздигли, чему треба особито захвалити покретачима овога друштва чија имена стоје записана у особиту дјеловодну књигу, која се у нашој читаоници чува.

Пјевачко друштво „Бранко“ које име носи нашег великог и неуморног нјесника сина зетскога Бранка Радичевића, као што се поносимо владарима и великим јунацима које је зетска колијевка одијала, тако се дичимо и именом нашег дичног нјесника Бранка Радичевића, који нас с висина гледа како се његови земљаци носе не само јунаштвом својих праједова него и именом свога брата и нјесника, те тако данас под његовијем именом овако дивно напредује пјевачко друштво на дику свога рода. —

Ово пјевачко друштво образовано из трговачких и занатлијских домова, одпочело је свој рад без чије помоћи, тријећи оскудицу материјалу и неуморно трудило се да одржи и очува то дично име и своју друштвену задаћу, које су и одржали, правила су овога друштва тако искрена и чврсто установљена да би се чисто дивно томе распореду. Прве њихове управе одржале су тај ред уредно и међу собну слогу, да се ниједна тачка на њиховог правила није пореметила, те су се тако одржали у снази и друштвеној љубави. Сваке године на дан своје установе т. ј. 2 фебруара на Сретенје чине свечане скупове ће призову и неколико овданијих грађана да присуствују њиховом весељу.

Зато препоручујући новој управи овог пјевачког друштва да се угледа на прве управе и да иде стазом њиховом те да се ејете у каквим су околностима били први те су установљавали ово друштво, и који су труд улагали, те на основу тога нека и ова нова управа труд се да очува и одржи ред овоме друштву, како ће ако Бог да заједно са читаоичкијем друштвом славити прво читаоичку 25-то годишњицу свога постанка — па своју пјевачку заједно са читаоичким друштвом и тако много дуже на задовољство свога народа.

Нешо Станић.

Књижевност, умјетност и просвјета.

(Дубровник и Србија.) Г. Др Дујо Војновић у подлистку неколико брајева „Дубровника“ приказује знаменито дјело г. Стојана Новаковића „Срби и Турци у XIV вијеку“ тако лијено и умно, да се не ејећамо сличнога есеје у нашој књижевности. О самом дјелу вели:

Ово је тек сугестивна страна дјела угледнога државника и историка. А ми биемо још рекли да наша историјска књижевност није до сада родила радњом у којој би знаменита критика, историјско-филозофско оцјенљивање догађаја и пластичност експозиције биле удружене у већој мјери и потпунијој армонији колико у овим „студијама.“ Све што се за овим дјелом у нас ушине на пољу историје, имаће да се бори са усоменом на ову књигу. Она је отворила нову епоку у нашој младој историографији. По томе ће се мјерила судити сви настајни покушаји. Српска историографија не смије више узмицати од позиција заузетих књигом С. Новаковића. А који од европских историјара ухтејдбу објобити процес Османског царства имаће од сада позвати и једнога српскога свједока.

Дјело С. Новаковића прва је синтеза велике једне епохе српске повијести. Јединству причања одговара јединство морално науке. Од прве се ријечи зна што писац хоће, а у пошљедној ријечи епизода процес је довршен и пресуда пада тешко и трагично као оправдање приступа. Српско-турски лом XIV. вијека улази дакле у храм европске историје као нешто јединствено и заокружено, познатијем уароцима и пошљетцима и заузима одређено мјесто у току догађаја свјетске историје. А тај је догађај врло велик не само за свијет нас, него и за кришанство. Рекли би готово да је С. Новаковић својим дјелом смањно важност пада Цариграда у повијест свијета и објавио саскијем јаснијем контурира чиницу која се тек наслућивала али је нико у цјелини није смислио изустити, бива да је прелом српске државе уједно и пораз свега кришанства у Истоку и да над Цариграда није него блиједа епизода, театрални, рекли, заглавак дефинитивнога устоличања Турака у Јеврону.

Толито је доста, да, ко нема ово дјело, похита, да га набави. Али се неможемо уздржати, да нашим читаоцима не саопштити од ријечи до ријечи, како нам г. Војновић синтетизира односе републике дубровачке према српској краљевини на царевини у њезином цвијету, па у њезином распадању. Ево тога мјеста:

Овом генјалном дипломатском акцијом Дубровник створи себи особито мјесто у спољашњој политици оеајача и преживје над и робовање српских земаља. Одвине би нас замијело разматрање о пошљетцима дубровачкога уговора с Портом на политику Балканскога полуострва, Дубровника и осталијех држава на Јадранском мору. Доста нам је овдје да напоменемо како се оеајачка бујица зауставила на међи овога рјед а тере слободе и како је српски гениј након коначне помирнице наше државе ту настајно у другом облику своју радњу и приправио интелектуално препорођење народа у XIX. вијеку. Да није било уговора у Брсу, ни првог ејеретаја мале ошине са Султаном границом маслине у руци, не би био могао наш Велики Пјесник написати ове истинске стихове:

Тад под страхом дивљих Јапанчара
Несла се лик од вилај свети,
Само она која нјесме ствара

руски; али зар? још не бјеше суђен дан: да се појави на словенском небу други препородитељ Русије и словенства; други велики дух словенски; који ће виспома ума све надкрити људско, а чврстином карактера необичнога издржати све до пошљетка — смрти своје славне; — још велик не бјеше суђено да словенска царска колијевка изживи цара мира.

Тај гениј — велики дух Александра III родио се срећнога дана за историју свијета у ошће и Словенства напосе, дана 26 фебруара 1845 год. на реду као други син Александра II; јер првобројни му син Никола по праву људских закона као насљедник престола престајаво се бјеше 12 априла 1865 год. Будући му неби суђено ејести на престоу славних праједова — пошље трагичне смрти његова оца 1 марта 1881 године иза пошљедњег великог рата руског — ступи на престо славних Романова не насљедник по вољи људској, но насљедник по вољи Божијој Александар III-ћи Цар мира.

Кад ступи на владу Цар, којег је Бог најмијенио за срећу човјечанства, — бјеше Русија пошљедњим ратом од 1877 и 1878 г. који је повела једино из човјечанских права и христијанске дужности за ослобођење балканских народа — и ако је побједоносним оружјем до Цариграда продла била — ипак понижена морално и материјално. Као обично до тада бјеше и ово успјех дипломатије варљивих пријатеља и сусједа њених, који своје агенте држаху при двору, а туђинштина заплу-

У питоми Дубровник долети,
И вјештином удесних гуслаца
Народну нам невољу посвети. 1)

Но та су времена још далеко. Тмиња се тек мало по мало хвата над српским земљама. Има још да се бију страховити бојеви, да се покушају многе државне радње и да сам Дубровник изрази колико узможе и око проширења својих граница и око заједничке акције са Српским владарима да подигне наени против Османлија. Дубровник ће још један обилни вијек еједонати са српским државама. Па, ако ће и гледати прије свега на своју корист, онет ће користити и њима, биће вјеран банкар и mudar савјетник 2) српских владара, закљониће им често уморне главе, отирати ће их у гроб неизредивом тјескобом дрхтајући и за њих и за себе. А како и не би? Ако је Дубровник на латинскоме западу црпао своју државну живљу организацију, културу и вјеру, на српскоме је Истоку црпао богатство, трговачку и обртну силу, морални претјек као члан несеућене балканске конфедерације. 3) Час у распрама, час у најинтимнијем пријатељству са српским владарима, његова је повијест за четири пуна вијека знаменита чест полит. повијести српскога народа. У задњим годинама краљевања Стефана Уроша III. (1321—1336) Република и краљевина забораве узајамне увиједи и од то се доба разиреде интимна свеза интереса међу ова два тако различита облика српског генија. 4) Богатство је Дубровника, богатство српских земаља. Република ће то јесном рећи лаконичном фразом саме краљу Угарскоме кад ће је овај одвраћати од погодбе с Турцином; „Ragusi“ нине сенат својим пошљетцима на Будимском двору „senza esse paech de Schiavonia non rib fur.“ 5) Не можемо него тек напоменути златне диеви пријатељства Републике са царем Душаном: посланство Ђона Дарсе, Ива Калића и Николе Гундулића на крунисање „благовјернога цара Србљем и Грком.“ 6) два сјајна Душанова посјета Републици, 7) монополизацију српске трго-

1) Мело Пучић — Карађуљска, Ијен. I.

2) Велик је број дубровачке властеле у српској дипломатији. Они измјенице обављаху код српских владара службу и у корист Републике и у корист српске државе. Многа се имена угледних дубровачких државника код српскога двора могу читати и Ристија и у Апендину; једнога спомиње и г. Новаковић, бива Марка Лукаревића (Luccari) који је у име краља Уроша II. Милутина потписао год. 1309 уговор са Карлом де Valois против цара Андроника (Op. цит. стр. 63.)

3) „Дубровник“ вели Бенџамин Kallay (Поп. срп. народа стр. 118.) „је уопће немога утицао на „развитак српскога народа и то не само у трговачком обипру, него и на његове правне одношаје, ма да се не да пореди, да је с друге стране тај утицај био узјамач.“

4) „Per la pace“ нине Р. етн (ed Rodilo стр. 123.) „goduta gli ultimi anni della vita del Re Orso, „e dopo lui sia a questo tempo, li cittadini di Ragusa avevano respirato, e col mezzo d' un florido commercio per la Slavonia (бива Србија) fatto ricchezze grandi, dal che era derivato che si fossero molti plicati gli abitanti della città.“

5) В. нину од 7 октобра год. 1443 у Беличином Diplomatarium Hungaro-Ragusinum.

6) Ристи, стр. 131.

7) Првом би цар Душан у Дубровнику год. 1319 мјесеца новембра заједно са цариним и са триста српских велеможа. Забави се у граду три дана угоднијем од кнеза и властеле „con quella splendizza“ вели Ристи „che doveva ad un principe di „quella qualita“ царца дате том згодом „molte ricche elemosine“ дунизла Св. Кларе. Другом опет дође Душан у Дубровник годину послије (1350) након његове појке у Босни. На оном га путу пратио и син, царовић Урош, познати цар Стефан Урош V. чијом се трагичном смрћу истражи велика Немачка династија. „Fu trattato con splendidezza“ нине Ристи „e corrispose con dimostrazioni di grand' amore.“ (Иб. стр. 133.)

скиваше сваку грану државног живота руског.

Нови Цар, захватући будући духом христијанским — зацарио се са девизом „миръ вѣщъ.“ Упућен промислом Ђежим као снае човјечанства — зачедно је велику мисао, да прије свега очисти Русију од кукоља; који је уз посијано арно шенично — Петром великим — узарстао и коријена јаккога ухватио: да је већ бојазан провиривала: да кукољ не угуши шеницу. Великој тој замисли приступити било је тешко, јер се злокобна туђинштина сјеме угвијездила у живот руски, као гусјеница у лишће.

Велико ово дјело — само је могао велики ум — мирна и тиха нарав уз снажни и чврсти карактер извести. Од царског двора па до најнижег чиновника руског, све те промјене извршивао је постепено тихо и непримјетно, без икакве забуне и уштрба државног. То је било прво велико дјело цара мира.

Ослободивши Русију од унутрашњих нијавица и уштрвици народни крвоток да тече жилама (органима) народа руског, — постараво се што прије да се ослободи и спољашњих непријатеља, који су повчанним средствима подковавали руске материјалне интересе. Друго велико дјело учинио је ослободивши финансије руске од њемачких напавних искренијег пријатеља, који му је са много ниже интереса исте зајмове понудио.

Остварањем другог великог и замашног дјела — приближавао се к трећем

вине у дубровачкијем рукама. *) Г. Новаковић приповиједа о интимним сносимама Дубровника са Србијом тек послје боја на Косову. Годину послје тог удесног догађаја, куну се Дубровчани Вуку Бранковићу, госпођи Мари, жени његовој, и синовима њиховим да ће примити и чувати свима својим силама бити оставу Вука самога или жене му и дјете, било њих саме „ако би дошло до тога времена, што Бог не дај, тере не узможе господин Вук држати српску земљу, по га иждени Угри или Турци или ко други.“ „Знатно је“ додаје наш писац **), а ми говоримо пре знаменито и достојно размишљања „што се у тој дубровачкој кетви на крају тјера до једне концесије за оно вријеме врло „карактеристичне.“ И ако узможе (господин Вук) да се створи црква по својој „вјери слободно!“ Дубровчани су, дакле, „том кетвом допунтали Вуку да може у „католичком Дубровнику, ако би се у њему „насељено, слободно сазидати и православно „цркви.“ Република дава дакле својевољно — ех *abundantia cordis* — српскоме владару право да сагради себи у главном граду дубровачке државе грчко-источну цркву, сасвијем да је одасвуд околена православним народом, сасвијем да на истојској превлаци једнако траје процес покатоличења оне православне земље, сасвијем да су Конавли у рукама православних епископских кнезова! А та иста Република четири вијека доцније одриче православно католу српскоме велеможи Сави Владиславићу, сасвијем да се нема више чеса странити за интегритет католицизма у својем народу, сасвијем да су сусједне српске земље под јармом Ислама! Како да протумачимо ту чудну контрадикцију? Другачије никако, него стијењавањем државничког оризонта у аристократске олигархије која бјеше изливала након велике трешње. Република у XVIII. вијеку није више него тјесногрудна италијанска држава без пространијих оризонта и далеких нада. И та удесна промјена, та тврдоглава интолеранција довела је дубровачки сенат постепено од Ливорненског уговора кроз француску окупацију на Бечки конгрес.

(Свршиће се.)

(Стогодишњица Павла Јосифа Шафарика.) Новосадски „Браник“ пише: „Данас се навршило сто година, како се родио славни Павле Јосиф Шафарик, син братског нам словачког народа, који је толико урадио за српску књижевност. „Матица Српска“ цијењену заслугу Павла Шафарика за нашу књижевност, закључила је, да свечано прослави тај дан. С тога је данас одржана свечана сједница књижевног одјељења „Матике Српске.“ Подпресеједник књижевног одјељења г. др. Стев. Павловић, отворио је сједницу, као што је заказана била, у четири сата после подне. После кратког говора о значају данашњег дана, позове г. Борфа Магарашевића, да држи предавање у славу данашњег дана. Г. Магарашевић ступи на говорницу, те нам је у бесједи, која је трајала читав сат, изнио живот и рад Павла Шафарика. Г. Магарашевић у својој бесједи, која је показивала стручно познавање рада великог Шафарика, изнио нам је у јасним и свијетлим цртама тај рад. Г. бесједник је живим бојама нацртао заслуге Шафарикове,

8) „I Ragusci“ пише Ресни (стр. 153) „nei templi del Re Stefano e d' Orosio ultimi della casa di Nemagna, per il buon trattamento fattoli da quei principi, avevano assorbito tutto il negozio della Ragusia, ad esclusione d' ogni nazione.“

9) Оп. цит. стр. 224—335.

још славнијем и значајнијем, који ће повјесница свијета биљежити као узрок нове епохе у развију и капритку човјечанства. То највише дјело Цара мира вјенчало је побратимство руског и француског народа у Кронштату и Тулону — после дугогодишњи упознавања осјећаја и срца оба народа, на основу заједничких интереса, који су потекли без писмени уговора — запечаћени вјечно здравим разумом руског и француског генија.

Док је споменута три велика дјела у типични изводи — усавршавао је и четврто огромно дјело: преустројство руске војске у сва три правца: ијенадију, коњицу и топиштво. Шест милиона ијенадије добро уређене и наоружане и хиљаде батерија разних калибра ипак не плаши толико „врага“ колико помисао сама да Русија већ може организовати 500.000 коњице, какве цео свијет неби дочекивао — каваљерије којој без Бога ништа друго одолет неби могло.

Ко би редом изређа знаменита дјела владавине Цара мира? Све и да би ми перо оштро било изборити славу његова дјела — требало би подужег времена, пошто га поштовани моји слушаоци имају.

Његова тринајестогодишња владавина била је једно величанствено преустројство по свим државним гранама.

Знаменито преустројство флоте и установа њена на црно море такође је велико дјело у повјесници руској. Грађење великих жељезница бесмртно је дјело, чије

нарочито у колико се тај рад на нас Србе односи. Говор г. Магарашевића изазвао је опште допадење. Пошто је бесједник свршио, заорали се по пространијој дворани: „Слава Павлу Јосифу Шафарику!“ Сједница је била врло добро посјећена не само од чланова „Матике“ и чланова „књижевног одјељења“, него и иначе од публике остале. Дворана бјеше дупком пуна одабраног српског свијета, и женски свијет бјеше у лијепоме броју заступљен.“ —

У идућему броју ми ћемо допијети из „Браника“ чланак о раду овог великог Словака.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ.

Цетиње, 12 маја.

(С Двора.) У Хајделбергу одјешњег медицинског факултета професори, који су у своје вријеме оперирали Њезино Височанство Књазињу, написли су здравље Њезиног Височанства у тако извршеном стању, да су Јој рекли, да Јој већ није од потребе лијечење карлсбадском ни другом којом минералном водом, него су Је упутили на морска купатила у отаџбини; тако Њезино Височанство долази идуће недјеље у Своју престоницу, те ће ово лето провести у Бару.

(Спасов-дан.) На Спасов-дан био је у катедралној цркви послје св. литургије свечан парастос за упокојење душа наших јунака, који су на Граховцу погинули прије 37 година. Били су присутни: Његово Височанство Господар, Његово Височанство Књаз Данило, Његова Свјетлост Књажевнић Мирко, државни великодостојници и чиновништво у цупој парадн. Послје службе црквене Његово Височанство Господар позвао је народ, што се из цркве враћао, у Свијетли Двор, гдје је у великој ојаклији декламиран Грахов-лаз Каћанскога. За тијем је Његово Височанство пило у здравље својих Црногораца.

(С Врађине.) Високопреосвештени Митрополит, г. Митрофан, и ове године служио је у манастиру Врађинскоме на љетни Никољдан. Народа је било доста из околиних нахија. Свечаност је прошла у најбољем реду.

(Из Острога.) Његово Високопреосвештенство г. Митрополит Митрофан стигао је из Врађине у манастир Острог, да лично надгледа припреме за предстојећу тројичинску свечаност.

(Дан рођења Краљице Викторије.) Данас поводом рођен-дана Њезиног Величанства ипглеске Краљице Викторије, ипглески отпратник посла на Височанственом Двору г. Кенеди при-
мао је честитања у свом хотелу. Од стране Двора одио је на честитање перјанички командир г. Јанко Вукотић, а од стране владе г. војвода Гавро Вуковић, министар спољних

је успјехе тек повјесница свијета у будућности оцијенити.

Но! Ко порађе једну замисао велику, он не може имати право на све плодове њене.

Александар III-и да је живио најдужим вијеком људским — ипак не би доживио да види својим очима све плодове велике замисли своје. Он је доиста забиљежио најтачнији програм руске и у опће словенске политике — зарезао је дубоки пут — којим треба да иду његови наследници, пут јединствени прави истинити. Отуд бијаше — она мирноћа његова карактера, отуд она чврстина и непоколебљива воља, која неузмичаше ни испред саме смрти његове.

Сад је на реду да видимо у колико је његова владавина утицала и у колико ће, на ток напредног и срећног људског развоја.

Још потпуно историји неприпада, већ је ближе савремености нашој злокобна политика Бизмаркова. Тај још геније људски, пошто је преваром потукао Аустрију 1866 год.; Француску 1870, а Русију и за посљедњег рата 1879 неискреним пријатељством познано — давијао се био на све могуће начине: да прикрије своје издајство — како би у будуће изнуковао користи за своје похлањиве неправичне тежње, а све на штету Русије и у опће словенства. Пошто му у почетку владавине Александра III-ег за руком неспасе политика варљивог пријатељства — настојавао је непрекидно изазвати Ру-

сосу. Пред хотелом г. Кенедија свирала је војничка музика.

(Из Скадра.) Валија скадарски, Осман-паша, дао је оставку, и већ је отпунтовао у Цариград преко Оциџа. У Оциџу је био од наших власти дочекан и испраћен са почастима, које му иду.

(Личне вијести.) Г. Кенеди, ипглески отпратник посла на Цетињу, са својом фамилијом стигао је у нашу средину послје дужег осеуства. — Г. П. А. Ровински стигао је из Петрограда ономадне.

(За јагњад.) Пишу нам из Шавника:

Г. Симо Милићевић трговац из Жабљака под Дурмитор пронашао је лијек за јагњад, што се цркавала од надимања; при тој болести јагњевој — од сточије жучи, неколико капљица уне се у кашу или чашицу воде, и стижем се јагње залије болесно, и тај час се ова животињца отвори и с мјеста јој буде боље; једна жуч мањег бравчета довољна је на 15-торо младн; и то је факт као да руком однесе болест. По пошто је ово прољеће и та болест јако је код наших сточара развијена и као косом утире сточни подмладак, те се вама препоручује да би сте скорије дали јавности заради опште наше користи.

П. А. Ђуровић.

(† Сердар Пајо Ковачевић.) Послје тро-мјесечног побољшавања преставио се 7 фебруара ове године, сердар Пајо Ковачевић у својему родном мјесту Грахову, у 78 години свога живота.

Кад је године 1836, Али-паша Сточевић ударио с војском на Грахово, тада је Пајо као момче први пут у боју био. Године 1852 и 3-ће кад је Дервини-паша с војском ударио на Грахово, и принуди војводу Јакова Даковића, да се затвори у Демирову пећину тада се пок. Пајо јуначки показао, у боју с Турцима у Церово-ждријело, кад су се његова браћа Ковачевићи јуначки побили с војском Дервини-паше, те их је неколико погинуло. А тројином више турских глава оклошито. Одма иза тога пошто се битка свршила и Црна Гора са Турском мир учинила, неуморни јунак Велики Војвода Мирко Петровић увидио је у Пају јуначна и по све наметна човјека, и поставио га је калетаном граховским. После тога године 1858 кад је позната битка на Граховцу била, и славна пobjеда над Турцима одржана, тада се пок. сердар Пајо јуначки показао и на виду обје војске ућерао је на коњу посред војске турске и на другу страну жив изашо, у којем је боју и брата Јована изгубио. После издржане битке и пobjеде, на предлог Великог Војводе Мирка, блаженочиниши Господар Књаз Данило поставио га је сердаром граховским, којом приликом даровао му је „сабљу“, која се и данас у његову кућу налази.

Као сердар и капетан предводио је граховљане у рату 1862 године, у Дугу пикшићку, и око Црне Горе бранећи своје отаџство, те је и рањен био и један му брат погинуо.

Тако призиват је више пута од људи главнијих као од војводе Петра Вукотића, и пок. војводе Ива Радоњића, који су се више пута налазили по свијем у оно вријеме пограничним мјестима као: Зупицама, Бањанима, Пиви и т. д. кад се радило на њихово ослобођење, и као човјек наметан

сију — подмечући јој у Бугарској подвале једну иза друге; надајући се међутим да ће ердитошћу и неразборитошћу младог Цара руског — увалити ју поново у рат — онако ослабљену и истрошену, на да ју онако мучке неспремну нападну прикривени савезници.

Тројни савез чедо — Бизмаркове политике зар је имао онда друге циље? По пошто изазову сјеверног међеда, (тако од приђе они зваху Русију) који се још од рана небјеше опоравио; на да га заје дивички напану и онако рањена добро прибију док утече у ледени појас, одакле им неби могао сметати; на да по свом грабљивом плану Њемачка притисне балтичке провинције један добар сјеверозападни дио Русије, Аустрија пак југозападни, а у друштву с Италијом да подијеле ово мало сиротиње на Балканско полуострво.

Да се Русија у почетку владавине Александра III-ег дала преварити интригама Бизмарковим, — та је судбина сигурно би онда и постигла; те би, Боже сачувај! Русија данас погледала као нека државица II-ог реда, више неби ни за сто година могла играти улогу међу првим државама, као што је Богу хвала данас достојно на части и понос Словенства игра. Поњављам да су могли противници тада успјети: Русија би ипак остала да животира, али за нас остале Славене и вруге ситније народности неби ништа више било, но — оно што се дешава од малих рибица, кад се велике цупите у рибаћку. — Но, — велики ум и геније добри човје-

и добро писмен и у тијем пословима по служио је врло ваљано.

За његове заслуге био је одликован Даниловићем крстом IV-ијем стеном, медаљом храбром, медаљом граховачком и медаљом од 1862 год. А такође и крстом аустријским. Његово заслуге није заборавио ни, Његово Височанство, срећно владајући Господар Књаз Никола I. Прошло године кад је долазио, П. В. Господар, у Грахово, за задовољити старога сердара благодарно је доји у кућу његову на објед, и тиме је староме сердару велику радост и задовољство учинио. Оном приликом Његово Височанство Господар даровао му је етотину цкиња.

Тако је свршио свој поштен и јуначки живот сердар Пајо Ковачевић.

Лака му родна српска земља, коју је тако ватрено љубио.

(Гости у Вулетичевој гостионици.)

Ханс Артлан, сликар из Беча. Коломан Рааб, директор фабрике из Сарајева. Јосиф Вулетич виши епиди, чиновник из Силета. Артуро Занони, акордатор пијанофорта, из Тријешћа. Рајко Перучек професор из Љубљане. Енрико Мандел трговац из Котора. Морис Ајлес, трговац из Беча. Трипо Ђирковић трговац из Котора. Виктор Мандел, мјењач из Котора. Роберт Цајлер, капетан војнички, са госпођом из Невесиња. Алфред Сперл, приват, из Котора. Е. Д. Гомас, рејтјер, из Ипглеске. Сагир есендија чиновник из Скадра. Др. А. Голдшниц, судија из Мостара. Г. Егљ, трговачки агент из Тријешћа. Ј. К. Е. Бајрд, адмирал из Ипглеске. Б. Ле Мезуријер, пуковник из Ипглеске. Роберт Гун из Ипглеске.

(Трговина.) Ово су цијене на пашијем пазарима:

Подгорица, 1 маја.

Волови сума од 120 кила 50 флор. — Брави овчи и кози сума 5 флорина — Урметини 1 кило 7 новчића. — Брашно урметиново 1 кило 6½ новч. — Пшеница 1 кило 8 новчића. — Овас 1 кило 5 новчића. — Раж 1 кило 6 новчића. — Јечам 1 кило 5 новчића. — Пасуљ 1 кило 12 н. — Кртола 1 кило 3 новч. — Масло 1 кило 70 новч. — Сир 1 кило 30 н. — Восак 1 кило 1 ф. и 30 новч. — Вуне 1 кило 50 новчића. — Дуван у листове 1 кило 40 новчића.

РАЗЛИЧИТО.

(Сеоба птица.) Кулос природословнога музеја у Бечу држао је врло поучно предавање о сеоби птица. Предавач је најприје одговорно на питање, шта гони толико птице, да сваке године оставају наше крајеве? Он мисли, да није узрок оштра зима, коју оне могу поднијети, већ природни нагон на сеобу и повратак у стару домовину. Онака је сеоба једна од најдивнијих појава у природи. Дан и ноћ лете јато птица цијелом једном страном свијета, док дође на циљ. Хелголанд је једна од велики тачака, на којој се птице-сеопце одмарају. Врзина, којом се птице селе, управо је зачудна. Имаде малих птица, које у једној ноћи превале пут од 400 геогр. миља из Мисира до Хелголанда, дакле од прилике 45 геогр. миља за сат. Ластавице превале више од 4 километара у минути. Док шкворци и шеве обично лете у висини од 500 метара, имаде птица, које се дигну и до 20.000 стопа, како су то установили артитоми. Занимиво је да

чанства — велики Цар мира то је изда-
леко назрио. Дакле није се дао изазвати,
није се дао преварити — по је трнио из
начела христјанскога — трнио је да спасе
не само цјелокупност руске велике импе-
рије; по шта више да спасе народе јевроп-
ске да недонау у шаке грабљиве расе
германске, тога похлањивог сеја, који
је творац гадне теорије: да је човјек по-
рекла мајмуну — теорије, која је про-
тивна начелима Војанског христјанства.

Сад можемо предпоставити: да је
Бизмарк доста био за геније човјечанства,
а Цар мира добри и да смо ми били оче-
видци једнога величанственога двобоја,
који се годинама дијелио. У том двобоју
испред милионах наоружани бајонета је-
вропских — ухватили се бјеху два гиганта
у коштац — хрвали су се — носили су
се — изнад српског хоризонта — поврх
океана, тек до неба само што нијесу до-
пирали. И та странна борба водила се
њемумштјем језиком на очиглед свијету,
— докле добри геније човјечанства Цар
мира непобједи злого. После тога дугога
стравичнога двобоја — оно се види данас
зли геније окован у Фридрихерује, — те
верне гризе, а анђел хранитељ човјечан-
ства Цар мира одлеће с Свемогућему на
небо, да му понесе рапорат са земље —
рапорат, који би гласио: „Оче небески
дјело твоје соверших; прослави ме, као
што прославиш име твоје на земљи твојој.“

(Свршиће се.)

код сеобе, која се често протеже преко 1000 миља, судјелују птинице, које су једва шест до осам недеља старе. Чувени орнитолог Геткес, који је 50 година мотрио на птице на Хелголанду, потврдио је, да ваздушне струје најодличније утичу вишу на сеобу птица. Као створени, који живе у ваздуху, птице су ванредно осјетљиве за атмосферичке утиске и појаве, те је у њих ванредно развијено мјесно распознавање. Овој околности треба да се припише, да се исте птице, које се на јесен оставиле свој родни завичај и зиму проведоу у жаркој Африци, опет на прољеће враћају се у исту стару долину на сјеверу.

(Просвјетни добротвор.) Биоградечки „Мир“ пише: Наш честити грађанин г. Марко Стојановић правосластуник и гувернер народне банке, прослављајући 25-годишњицу свога правосластунског рада, прославио је и себе том приликом као врлог родољуба и пријатеља народне просвјете. Он је тога дана учинио завјештај, којим ће се подићи српска народна школа код славне цркве Грачанице на Косову. Оваки нека нам се хиљаде.

ТЕЛЕГРАМИ „БЕЧКОГ КОР. БИРА.“

БЕЧ, 6 маја. — Голуховски положио је заклетву као министар спољних посала; за тиме га је Бесар примио у дугој аудјенцији. Аутографичним писмом Бесар изражава Калнокију своју жалост, што се није остварила његова нада, да ће остати на његовом мјесту. Прима оставку. Из признања за његове заслуге даје му велики крст Стефанов у брилијантима.

АТИНА, 7 маја. — Руски Престолонаследник Ђорђе кренуо је пут Крима. Чуо се јак потрес, али без икакве штете.

ПЕТРОГРАД, 7 маја. — Велики Књаз Никола Николајевић наименован је за генералног инспектора коњаништва.

ФИОРЕНЦА, 8 маја. — Ноћас је био јак потрес; четворица су остали мртви а многи рањени. Такође је био потрес у Болони, Арецу, Сиени, Пиззи.

БЕРЛИН, 9 маја. — „Норд Делче“ с повјерењем говори о наименовању Голуховског, да ће наставити традицију политике Калнокијеве.

БЕЧ, 10 маја. — Прислио је Велики Књаз Петар Николајевић.

ПРИЗ, 10 маја. — Камара је изабрала одбор за буџет, који је противу буџета, што га је Риба предложио, те тражи економију на мјесто нових пореза.

БЕЧ, 11 маја. — „Фремденблат“ пада се да ће пријатељски односи, који постоје од дугог времена између Каиниета и Голуховског, обезбједити односе пуног повјерења аустро-руске.

ЦАРИГРАД, 11 маја. — Султан је одликовао Воропцова Дашкова орденом меџидије у брилијантима а генерала Обручева орденом османлије у брилијантима.

РИМ, 12 маја. — На банкету, на ком су присуствовали сви министри и велики број сенатора и заступника, Криспи је држао говор, истичући најбоље односе владе са иностранјем владама. Поднијеће извјешће о финансијском положају. Деметрија тврђење да тежи за диктатуром. Навјешћује закон о одговорности министара. Бирачима остаје да се одлуче за монархију народну или за анархију. Говор му је био поздрављен бурним одобравањем.

ШАНГХАЈ, 12 маја. — Говори се да је Китајска влада одбила пензату пакнаде за Лиангунг.

БЕЧ, 12 маја. — Велики Књаз Петар отпутовао је у Русију.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАС.

ОГЛЕДАЛО СРПСКО.

Изашло је из штампе и већ се разашло г.г. претплатницима.

Књижевна је цијена „ОГЛЕДАЛУ СРПСКОМЕ“ фиор. 1 и 50 новч.

На десет поручених књига дајемо једанаесту на дар.

Наручбине из Прне Горе нека се пиљу на Управу Књ. Црног. Држ. Штампарије на Цетинју (Cettigne, Montenegro); из свих осталих крајева нека се паручује „ОГЛЕДАЛО СРПСКО“ код госн. Вељка Радојевића у Херцег-Новоме (Castelnovo, Bocche di Cattaro, Dalmatie).

У П Р А В А

КЊ. ЦРН. ДРЖ. ШТАМПАРИЈЕ.

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ.

Наш никад непрежаљени братучед ПЕТАР ВУКАДИНОВ МЕЛЕНИЦА,

оставио потоње војне без оца са својом мајком и четири сестре у сиромаштву, свршио је помоћу браћом и пријатељском основну школу у м.н. Морачу и пошао је у Сријемске Карловце са братучедом Радосавом Меденицом, те је Радосав после дугогодишњег учења у карловачкој гимназији, повративши се у Морачу преминуо после четворомјесечног боловања 21 феб. 1893 године; а покојни Петар преминуо у Карловцима 23 фебруара ове године.

Извјешћени цијењеним писмом г. С. Лазина, директора карловачке гимназије, о његовој смрти и добротворима, који су му материјално и морално у помоћ пријтежали за вријеме његова четворогодишњег учења, болести, смрти и погреб, овим путем најтоплије благодаримо:

Његовој Светости ери. Патријарху г. Георгију Бранковићу, који се био смислио ове године дати му благодјељње; г. директору С. Лазину, који се за покојника сваком приликом заузимао, као и доброту учинио извјестити нас о покојног Петра болести и смрти, о његовијем добротворима г.г. професорима исте гимназије, који су му давали све што му је потребно било друге године његова учења; г. Наји плем. Јеремичу из Вел. Кикинде, који га је прве године издржавао; тако исто благодаримо свима присутнима, који су га испратили до вјечне куће и то: преч. свештенству са патријаршким протоосиједом преч. г. Митрофаном Штевићем, који добровољно и бесплатно покојника опојало; пречасном г. проту Јовану Вучковићу, ректору богословије као и г.г. професорима и ђацима богословије и гимназије, који су својим присуством сировод увеличали; сл. ери. прав. црквеној општини која није тражила наплату за звоњење, рипиде и полијелеј; г. градоначалнику и грађанству карловачком, који су многобројним присуством сировод увеличали.

Тако исто благодаримо г.г. трговцима и другој господи и госпођама, који су му приликом његове болести и смрти притекли у помоћ добровољним прилогом новаца и за погреб потребних ствари; г. Д. Пекле-у трговцу, који је осим добровољног прилога новца још и сву бригу око погребна на се узео; госпођици Николиној која је покојнику носила вијенац при погребу, као и свима осталима, који су га ма у чему помогли за вријеме његова учења у Сријемским Карловцима, као г.г. настојатељима Фрушкогорских манастира, који су га за вријеме школских ферија у манастирима бесплатно подржавали.

Уз ово топло благодаримо и добротворима покојног нам брата односно братучеда Радосава, који су му наклоњени били за вријеме и његова учења у Сријемским Карловцима и то: г. Ђ. Бањанину судиу у Ср. Карловцима, г. Давиду Турчићу трговцу из Новог Сада, г. Милутину Јакшићу наст. манастира Мале Ременте, госпођи Дунђерскога из Н. Сада, и новосадским гимназијалцима.

Петрова мајка тужна Милена благодарни горепомнутима и оплакујући свог јединца, са три своје кћери, оплакује и своју кћер Стапушу — која је од смрти покојног јој брата непрестано кукајући слабила док је 10 априла и она преминула у 23 години свог млађаног живота.

Морача, 27 априла 1895.

Ожалошћени:

Милун Меденица, свештеник; Ристо Меденица, старатељ, сердар и капотан; Ристо Меденица, перјаник; Јово и Ђека Меденица с породицама.

Н а з н а њ е.

Достављам овим свакоме моме пријатељу и познанику, да сам 23 априла отворио у овој вароши кафану и гостионицу „ГРАД ОВОД.“ усљед чега их молим да приликом проласка кроз ову варош, не забораве посјетити ме; а увјеравам их, да ће бити потпуно задовољни: извреним јелом и пићем, удобним конаком, тачном послугом и умјереном цијеном.

Ријека, 1 маја 1895 год.

С поштовањем

(1—2)

Марко Р. Гвозденовић.

Н а з н а њ е.

Јављам овим свим мојим пријатељима и познаницима, да сам се преселио 1 маја с кафаном и гостионицом „ЛОВЧЕН“ из куће г. Мила Мартиновића у кући г. Стевана Матаповића, ће сам и прије станао. — Услед чега их молим да ме с посјетом не забораве; — а увјеравам их да ће бити задовољни: извреним јелом и пићем, удобним конаком, тачном послугом и умјереном цијеном.

Цетиње, 4 маја 1895.

С поштовањем

(1—2)

Јован Голубовић.

О Б Ј А В А.

Кућа Бошка и Милоша Монитрокола, палазећа се у овој вароши — горњем пазару (по старом звању кућа црковна) до куће Зека Милова Ђурашковића; кућа има два боја, ограђена на трећем боју који је Марка Кровата, која мјери своје дужине 7 метара и 10 цм. са камаром доста уређеном, има свој излазак са скалама у авлију међом ограђену, — исти имаје и мјесто за оградити кућу више паду на Мостину до куће Манапа Драгова.

Кућа се продаје на јавном илканту, који би желио купити речену кућу или мјесто, нека се пријави потписатој Управи најдаље до 14 маја ове године, ког ће дана бити лишта ција и предаће се поштом највише цијене.

Ријека, 11 априла 1895.

Број 228.

(4—4)

УПРАВА ВАРОШИ РИЈЕКЕ.

О Г Л А С И.

EPILEPSIE,

crampes, Neuralgie, sont guéries complètement d'après une méthode unique, mille fois éprouvée. Traitement par lettre après la remise d'un rapport circonstancié, contenant timbres-poste pour la réponse. Se diriger à;

OFFICE SANITAS

57, Boulevard de Strasbourg

(23—26)

PARIS

Maladies secrètes

impotence, sont guéries avec sûreté. Traitement par lettre après l'envoi d'informations spéciales qui soient accompagnées de timbres poste pour la réponse. Se diriger à l'adresse:

OFFICE SANITAS

57, Boulevard de Strasbourg

(24—26)

PARIS

GRAND HOTEL „NATIONAL“ WIEN

(Taborstrasse.)

Обновљен, једини велики бечки хотел, у коме се не рачуна ни послуга ни осјетљиве. 200 особа од по фиор. а. вр. 1 — Купатило, брзојав и брзозов (telefon). Пристаништа коловоза и лађа у непосредној близини. Умјерене цијене. Погодба при дужем борављену. Говоре се сви модерни језици — on parle toutes les langues modernes —

А. Хартхимер

управитељ

(4—10)

Ф. М. Мајер

власник.

